

หนุ่มสาวจำนวนมากพยายามหาคำตอบสำเร็จรูปเกี่ยวกับความรัก จดหมายที่เขียนถึงคอลัมน์นิสต์แนว ‘ศิราณี’ มักถามว่า สิ่งที่เขาหรือเธอประสบเป็นความรักหรือไม่

เรามองเรื่องความรักในมุมของนามธรรม, ความเชื่อ, ค่านิยมแล้ว คราวนี้ลองมาดูความเห็นของนักวิทยาศาสตร์ นักชีววิทยา และนักจิตวิทยา ด้านนี้ดูบ้าง

นักวิทยาศาสตร์ทางด้านสมองและประสาทวิทยาเห็นว่า ความรักของหนุ่มสาวเป็นเพียงอารมณ์และพฤติกรรมที่ถูกขับเคลื่อนด้วยสัญญาณทางเพศ โดยกระบวนการทั้งหมดเกิดขึ้นในสมอง

ใช่! ความรู้สึกทั้งหมดของมนุษย์เกิดขึ้นที่สมอง ไม่ว่าจะเป็นรัก โลภ โกรธเกลียด ล้วนเกิดขึ้นในก้อนเนื้อเยื่อสีเทาขนาด 1,200 ซีซี. นี่ เป็นการ

ทำงานของสารเคมีในสมอง

เรารู้จากการวิจัย ทดลอง และสแกนสมองของหนุ่มสาวในหัวรัก เรา
รู้ว่าสารเคมีและฮอร์โมนมีบทบาทอย่างมาก เราจึงเรียกความรู้สึกต่อกันว่า
chemistry (เคมี)

เมื่อชอบกันหรือตกหลุมรัก สมองจะสั่งการให้เกิดสารเคมีหลายชนิด
มากขึ้น เช่น เทสโทสเตอโรน, เอสโทเจน, โดปามีน, โนเรพีนเฟริน, เซโรโทนิน,
ออกซีโทซิน, วาโซเพรสซิน หัวใจเต้นแรงขึ้น เหงื่อออกตามฝ่ามือ

โดปามีน, โนเรพีนเฟริน, เซโรโทนิน พบมากยามที่เกิดอาการตกหลุม
รัก ส่วนออกซีโทซินกับวาโซเพรสซินมักเกิดมากยามเมื่อมีความรักที่ผูกพัน
กันนานปี ในความสัมพันธ์ที่แนบแน่นอย่างยิ่ง

โดปามีนเป็นสารความสุข ทำให้รู้สึกสุขสงบ

โนเรพีนเฟรินทำหน้าที่คล้ายอะดรีนาลีน ทำให้ตื่นเต้น หัวใจเต้นเร็วขึ้น
ทำให้นอนไม่หลับ นึกถึงใครคนนั้น

เซโรโทนินทำให้เรารู้สึกอารมณ์ดี แต่ก็ทำให้เกิดอาการ ‘เซพติด’ เช่นกัน
สารนี้ทำให้ไม่นึกถึงคนอื่นเลย ใจจะนิ่งนึกถึงแต่คนคนนั้น นักวิทยาศาสตร์
มีหลักฐานว่า การใช้ยาต้านความซึมเศร้านาน ๆ อาจทำให้เซโรโทนินลดลง
ส่งผลให้ความรักลดลง! เมื่อลดยาต้านความซึมเศร้าบางชนิด มันก็ทำให้
ความรักดีขึ้นอย่างประหลาด

ออกซีโทซินเป็นฮอร์โมนชนิดหนึ่งที่มีบทบาทการทำงานของนิรอนใน
สมอง มีบทบาทมากในการสืบพันธุ์ ฮอร์โมนชนิดนี้หลั่งออกมามากเมื่อคลอด
ลูก ทำให้สร้างความผูกพันต่อทารก

ออกซีโทซินมีบทบาทในหลายเรื่องเช่น การถึงจุดสุดยอดทางเพศ การ
สานความผูกพัน ความรักของแม่ที่มีต่อลูก ดังนั้นจึงมักถูกเรียกว่า ฮอร์โมน
แห่งรัก (love hormone)

นักวิทยาศาสตร์พบว่า สารเคมีและโมเลกุลโปรตีนหลายชนิดในสมอง
เพิ่มขึ้นเมื่อตกหลุมรัก และลดลงสู่สภาวะเดิมหลังจากผ่านไปแล้วราวหนึ่ง
ปี บ่งบอกว่า อาการตกหลุมรักเป็นการทำงานของสารเคมีในช่วงสั้น ๆ เป็น
‘ความลุ่มหลงชั่วคราว’ (crush) เป้าหมายคือสืบทอดสายพันธุ์! เป็นความรัก
ทางกายภาพที่มีความเห็นแก่ตัวแฝงอยู่ คือเห็นตัวเราเป็นใหญ่ เป็นการทำงาน

ของยีนเพื่อให้สายพันธุ์มนุษย์อยู่รอด

พูดสั้น ๆ คือ ความรักแบบหนุ่มสาวเป็นการทำงานของสารเคมีในร่างกายเรา

เนื่องจาก falling in love มักมาพร้อมกับความต้องการยึดครองอีกฝ่ายเป็นของตัวเองและใช้ตนเองเป็นหลักใหญ่ จึงมักมีความหึงหวงปนมาด้วย ประมาณว่าเธอรักฉันคนเดียว ห้ามนอกใจ ห้ามปันใจ เมื่อไม่ได้ดังใจก็เป็นทุกข์ เป็นความรู้สึกที่รุนแรงแต่ไม่มั่นคงและไม่ยั่งยืน หมดยาอารมณ์เพศก็อาจหมด ‘รัก’ ไปได้ง่าย ๆ

นักวิทยาศาสตร์ด้านวิวัฒนาการเห็นว่า ความรักของหนุ่มสาวมีความจำเป็นต้องดำรงอยู่ มันเป็นส่วนหนึ่งของวิวัฒนาการ ของทั้งคนและสัตว์ ความรู้สึกผูกพันแบบนี้ เพิ่มโอกาสรอดของสายพันธุ์

‘ความรัก’ เป็นเครื่องมือทางธรรมชาติอย่างหนึ่ง เห็นชัดที่สุดในแม่ที่รักลูกอย่างไม่มีข้อแม้ ปราศจากความรักชนิดนี้ สายพันธุ์มนุษย์ก็อยู่ไม่รอด

แม่เห็นหน้าทารกที่เพิ่งคลอด ก็รักสนิทชิดเชื้อ ขนาดยอมตายเพื่อลูกที่ยังไม่รู้จักได้

นี่ย่อมเป็นรัก แต่เป็นรักที่แตกต่างจากรักของหนุ่มสาว เพราะ ‘รัก’ ของแม่ฝังสำเร็จรูปมาในยีน

นักชีววิทยาและพันธุกรรมศาสตร์เห็นว่า ความรักระหว่างหนุ่มสาวก็คือความเห็นแก่ตัวอย่างหนึ่งของยีน (selfish gene)

สังเกตว่าเวลาอกหัก คนอกหักส่วนมากคิดถึงตัวเองก่อนทั้งนั้น พูดแต่ความเจ็บปวดความทุกข์ของตัวเอง ไม่ค่อยมองไปที่คนที่เขาหรือเธอรัก เป็นสัญชาตญาณ ‘เห็นแก่ตัว’ อย่างนั้น

รักเขาแล้วก็ปรารถนาให้เขารักตอบ ไม่เช่นนั้นก็ผิดหวัง หัวใจสลาย นั่นเพราะเราคิดถึงเราเองก่อน หรือมองว่าความรักเป็นจุดหมายที่ต้องไปให้ถึง กลายเป็นรักที่มีข้อแม้

อกหักแบบนี้ก็หายช้าหน่อย หากลองเปลี่ยนมุมมอง คิดถึงอีกฝ่ายก่อน ใช้เมตตา นำ ก็หายเร็วกว่า เพราะรักษาอกหักด้วยความเข้าใจ ความเมตตา

ไม่ใช่ความรู้สึกเห็นแก่ตัว เพราะหากเราคิดว่าเรารักเขาจริง เราก็น่าจะยินดีแทนเขาที่สามารถเลือกทางของเขาเองได้

คิดง่าย ๆ คือ หากเรารักเขาหรือเธอจริง ๆ ทำไมต้องเจ็บปวดใจเมื่อไม่ได้เขาหรือเธอมาครอบครอง

เราจึงควรแยกให้ออกว่า ความรู้สึกนั้นเป็นความลุ่มหลงเสน่หาชั่วคราว (crush) หรือของจริง (love)

ร่อยละร่อยในความสัมพันธ์แรกพบ แรกสบตา ความรู้สึกดี ๆ ก็คือความลุ่มหลงเสน่หาชั่วคราวทั้งนั้น มันอธิบายว่าทำไมเราจึงไม่สามารถรักเค้าตัวหนึ่งหรือปากกาตัวหนึ่งในระดับเดียวกับรักแฟน รักปานกลืนกิน รักจนจะขาดใจตายหากไม่สมหวัง เราไม่เกิดอาการวาบหวิวใจลั่นหวั่นไหวเมื่อเห็นรถยนต์สุดสวยสักคัน

บ่อยครั้งเสน่หาที่เกิดขึ้นก็กำหนดพฤติกรรมของคนคนหนึ่งให้กระทำเรื่องที่ดูไม่น่าเชื่อ ดังเช่นกรณีของ มาร์ก แอนโทนี

นางพญาคลีโอพัตราปกครองแผ่นดินอียิปต์ได้โดยความเห็นชอบของขุนทัพโรมัน จูเลียส ซีซาร์ นายทัพผู้นี้หลงใหลราชีนีแห่งอียิปต์ ทำให้นางสามารถดำรงอำนาจอยู่ได้ แม้เป็นสตรี

เมื่อซีซาร์ถูกฆ่าตายอย่างทารุณ โรมก็เกิดสงครามกลางเมือง แบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือออกตาเวียน หลานของซีซาร์ อีกฝ่ายหนึ่งคือ มาร์ก แอนโทนี ซึ่งเป็นญาติห่าง ๆ ของซีซาร์ ครองอำนาจคนละส่วน แต่ทั้งสองก็รู้ว่า ช้าหรือเร็ว เลือดสองตัวก็อยู่ในถ้ำเดียวกันไม่ได้

ขุนทัพโรมัน มาร์ก แอนโทนี เดินทางเข้ามาในอียิปต์ไม่นานเขาก็ตกอยู่ในมนต์สะกดของคลีโอพัตรา ความรักทำให้คนตาบอด แม้แต่ขุนพลผู้เจนศึกเขาคลังไคล้นางพญาไอยคุปต์จนโง่หัวไม่ขึ้น

เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างออกตาเวียนกับ มาร์ก แอนโทนี ถึงขั้นแตกหัก สงครามก็อุบัติขึ้น ออกตาเวียนมีชัยในการรบครั้งแล้วครั้งเล่า ในการรบครั้งสุดท้ายทางทะเล ทัพโรมันสองทัพประจันหน้ากัน คลีโอพัตราพาเรือรบอียิปต์เข้าร่วมรบด้วย

ในช่วงหนึ่งของการรบ นางคิดว่าฝ่ายตนกำลังพ่ายแพ้ ก็สั่งการให้
ถอยเรือ มาร์ก แอนโทนี เห็นดังนั้นก็สั่งให้แล่นตามนางไป ทัพเรือของ มาร์ก
แอนโทนี ลู่อต่อไปนานเจ็ดวันโดยไม่มีแม่ทัพ ในที่สุดก็ยอมแพ้

นายทัพผู้ลุ่มหลงในรัก มาร์ก แอนโทนี เข้าใจผิดว่าคลีโอพัตราตาย
แล้ว จึงแทงตัวตาย คลีโอพัตราก็ฆ่าตัวตายตามโดยให้งูพิษกัด

มาร์ก แอนโทนี เป็นตัวอย่างของคนที่มี ‘ความรัก’ สามารถบดบังให้เขา
กล้าทำเรื่องที่ผิดมโนธรรม คือทิ้งลูกน้องไปเพื่อหญิงที่รัก ซึ่งคนที่มีสติและ
ความรับผิดชอบปกติย่อมไม่กระทำ

นี่คือพิษความคลั่งใคล้เสน่ห์หา!

แม้จะแสดงหลักฐานจนความรักกลายเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยโรแมนติก นัก
วิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาด้านความรักก็ไม่ได้ปฏิเสธการดำรงอยู่ของความ
รักแท้ เพียงแต่มองว่า เราไม่อาจก้าวไปสู่ความรักแท้หากไม่ก้าวพ้นความใคร่
ก่อน เพราะความใคร่ถูกฝังในยีน ความรักแท้ต้องพัฒนาขึ้นมา

อาการหลงใหลเสน่ห์หาของหนุ่มสาวเมื่อเจอกันก็คือความต้องการตาม
ธรรมชาติอย่างหนึ่ง เกิดขึ้นได้ง่ายดาย ฝรั่งจึงเรียกอาการนี้ว่า falling in
love (ตกหลุมรัก) เพราะการตกลงไปข้างล่างง่ายกว่าปีนขึ้นมา

อาการนี้เกิดขึ้นด้วยแรงดึงดูดของนั่นเอง โดยอิงความหมายของแรง
โน้มถ่วง นั่นคือเมื่อปล่อยสิ่งของ มันก็ตกลงไป เมื่อปล่อยใจ มันก็ตกลงไป
ง่าย ๆ เช่นนั้น ร่วงลงไปตามแรงดึงดูดของธรรมชาติอย่างนั้น ไม่ต้องออกแรง

จวบจนเมื่อฮอร์โมนแห่งความพิศواسลดลง ก็อาจตาสว่างมองเห็น
ภาพชัดขึ้น เมื่อนั้นจึงสามารถเข้าสู่กระบวนการ ‘รัก’ ได้สักที! นั่นก็คือจะรู้ว่า
รักแท้หรือไม่ ต้องมองเมื่อตาสว่าง ไม่ใช่ตอนที่หัวใจยังเต็มไปด้วยความ
หลงใหลเสน่ห์หา ด้วยเหตุผลที่คนโบราณว่า ‘ความรักทำให้คนตาบอด’ เมื่อ
ตาสว่าง บางคู่อาจพบว่าสิ่งที่เรียกว่ารักนั้นไม่ใช่ของจริง แต่บางคู่ก็พบว่าตน
เจอรักแท้แล้ว

falling in love (ตกหลุมรัก) จึงง่ายกว่า filling in love (เติมเต็ม
ความรัก)

เคมีแห่งรักไม่อยู่ยืนตลอดกาล ผ่านไปสักระยะ ความรู้สึกวาบหวือเมื่อ
สัมผัสกัน เมื่อสบตากันก็ลดลง บางคู่อาจถึงขั้นพลิกชั่ว ไม่อยากเจอหน้า
ไม่อยากได้ยินเสียง ทำอะไรก็น่าหงุดหงิดน่ารำคาญไปหมด

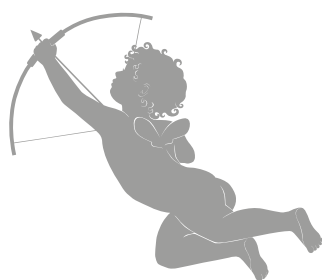
ก่อนแต่งงานหรือแต่งงานกันใหม่ ๆ หนุ่มสาวบางคู่อยากกอดกัน
ทั้งวันทั้งคืน ผ่านไปไม่ถึงสัปดาห์ กลับไม่อยากเห็นหน้ากัน ยิ่งนี้ก็ไม่อกว่า
จะอยู่อย่างไรต่อไปอีกสัก 10 ปี มีพักเอื่อยถึง 50 ปี!

การผูกความรู้สึกกับกายภาพเปลือยนอกก็ไม่ได้ยั่งยืน เพราะเปลือยนอก
เปลือยนแปลงเสื่อมลงเสมอ ให้ผูกพันกับแก่น

ความรักต่างจากความลุ่มหลงชั่วคราวตรงที่ความรักต้องออกแรง
ขณะที่ความลุ่มหลงชั่วคราวคือการปล่อยตัวตกลงไปตามแรงดึงดูดง่าย ๆ
ความรักคิดถึงตัวเขา ความลุ่มหลงคิดถึงตัวเรา

นี่มิได้บอกว่า ต้องแก่ตัว หมดอารมณ์ทางเพศแล้วจึงจะเกิดรักแท้
ได้ แต่ชี้ว่าถ้าลองตัดความพิศواسอกจากสมการแล้ว ยังมีความรู้สึกที่
เชื่อมกันแนบแน่น ก็แสดงว่าเป็นรักแท้ เพราะมันก้าวพ้นขอบเขตของความ
เสนาหาทางเพศแล้ว

ดังนั้น ไม่ว่าจะอยู่ด้วยกันนาน 10 ปี, 50 ปี หรือ 90 ปี ก็ไม่ใช่เรื่อง
สำคัญเท่าคุณภาพของความสัมพันธ์ตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันนั้น

ทำไมเราสวมแหวนแต่งงานที่นิ้วนางของมือซ้าย?

แหวนเป็นสัญลักษณ์ของนิรันดร์ วงกลมคือความไม่สิ้นสุด จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความรักและการแต่งงาน

ในภาษาไทย วงห้วงของแหวนอาจหมายถึง ‘ห้วงใย’ ก็ได้!

ความนิยมสวมแหวนแต่งงานที่นิ้วนางของมือซ้ายมีมานานแต่โบราณแล้ว คนสมัยก่อนเชื่อว่าเส้นเลือดจากนิ้วนางมือซ้ายเชื่อมตรงไปถึงหัวใจ จึงเรียกเส้นเลือดนี้ว่า *Vena Amoris* (เส้นเลือดแห่งความรัก) แต่วิทยาศาสตร์พิสูจน์แล้วว่าไม่จริง

การสวมแหวนแต่งงานเป็นธรรมเนียมที่ไม่ได้ใช้ในทุกสังคม เพราะท้ายที่สุดแล้ว ห่วงที่หัวใจอาจสำคัญกว่าห่วงที่นิ้วนาง

รักกับเสียงหัวเราะ

จอร์จ เบิร์นส์ - เกรซี อัลเลน

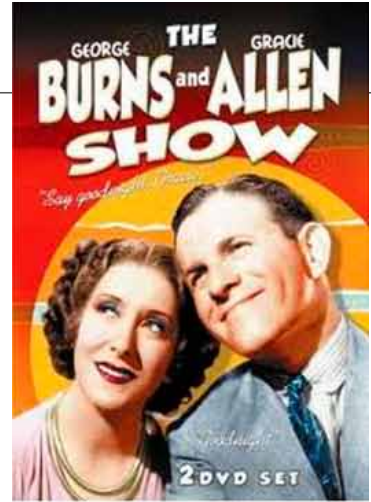
เขาเล่าให้เธอฟังว่าเดือนที่แล้ว เขาทำอะไรมาบ้าง เขารู้ว่าเธอตั้งใจฟังเขาเสมอ แม้ว่าเธอจะจากเขาไปแล้ว...

จอร์จ เบิร์นส์ กับ เกรซี อัลเลน พบกันในปี 1922 และแต่งงานกันสี่ปีต่อมา

จอร์จ เบิร์นส์ เป็นดาวตลก นักแสดง นักเขียน เป็นหนึ่งในน้อยคนทำงานได้หลายวงการ ตั้งแต่โรงละคร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ไปหน้า ‘ตลก’ และปากคาบซิกการ์เป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของเขาที่ชาวอเมริกันจดจำได้นานแสนนาน

จอร์จ เบิร์นส์ จับคู่กับเกรซีเล่นตลกด้วยกัน แสดงด้วยกันเป็นทีมในโรงละคร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ทั้งคู่เข้ากันได้ดีมาก เกรซีมีเสน่ห์และแรงดึงดูดให้คนหัวเราะได้ง่าย ทั้งสองทำงานด้วยกันอย่างหนัก เล่นบทตลกด้วยกันมากมาย

การทำงานเข้าหากันอย่างดีทำให้ทั้งสองรักกัน ในที่สุดก็แต่งงานกันในปี 1926 ใช้ชีวิตร่วมกันนานสี่สิบปี จนกระทั่งเกรซีตายด้วยโรคหัวใจในวัยหกสิบเก้า

จอร์จไม่เคยแต่งงานใหม่ เขาใช้เวลาที่เหลือทำงานจนแทบช่วงท้าย ๆ ของชีวิต

เขาไปหลุมศพเธอเดือนละครึ่ง เขาเล่าให้เธอฟังว่าเดือนที่แล้ว เขาทำอะไรมาบ้าง เขารู้ว่าเธอตั้งใจฟังเขาเสมอ แม้ว่าเธอจะจากเขาไปแล้ว เป็นเช่นนั้นทุกเดือน จนกระทั่งเขาจากโลกไปตอนอายุหนึ่งร้อยปี

เขาเขียนในหนังสือ *They Still Love Me in Altoona* ว่า “ผมพบว่ามันยากที่จะหลับหลังจากเธอจากไป จนกระทั่งผมตัดสินใจนอนบนเตียงที่เธอเคยนอนป่วย”

ไม้สลักนางที่รัก

ลี้คิมฮวง - ลิมซึอิม

แผ่นดินปกคลุมด้วยหิมะขาวโพลน เส้นขอบฟ้าถูกน้ำแข็งแผ่คลุมจนแยกไม่
ออกว่าส่วนใดคือแผ่นดิน ส่วนใดคือท้องฟ้า รถม้าฝ่าความหนาวเหน็บของ
เหมันต์พาเขากลับบ้าน

ลี้คิมฮวงกำลังเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้าน

เขาหายไปจากที่นี้นาน ออกไปใช้ชีวิตนอกกำแพงใหญ่ เขาก็ไม่รู้จะทำไม
อยู่ดี ๆ เขาก็จึงหวนกลับมา

เขาโอเบา ๆ แล้วหนักขึ้น เมื่อสิ้นเสียงไอ เขาก็ทำงานของเขาในรถม้า
ต่อไป งานแกะสลักไม้

มันเป็นไม้ท่อนเล็ก ไม่ใช่ไม้มีราคา มีดสั้นในมือของเขาก็เป็นมีดธรรมดา
ราคาถูก เขาขยับมีดสั้นไปมาดูเหมือนสะเปะสะปะ แต่มันคง คล่องแคล่ว
อย่างยิ่ง เขาใช้มีดสั้นด้ามนี้แกะสลักรูปนี้มาไม่รู้กี่ร้อยกี่พันครั้ง แม้หลับตาก็
จดจำใบหน้านางได้

ท่อนไม้เริ่มเปล่งสภาพชัดเจนขึ้น เป็นรูปสตรีงามนางหนึ่ง อ่อนโยนราว
มีชีวิต

ไม่นานไม้แข็งกระด้างก็พลันกลายเป็นสิ่งมีชีวิต

เขาไม่ได้พบนางมาหลายปี แต่นางอยู่ในใจของเขาทุกวัน
เขาไม่ใช่ชายหนุ่มแล้ว แต่หัวใจยังระอุด้วยรักราวกับพบนางเป็นครั้งแรก

นางชื่อ ลิมซื่ออิม...

ลี้คิมฮวงมีความสามารถทั้งบู๊และบู้ ในทางบู๊เขาสอบเป็นบัณฑิต
หน้าบัลลังก์ของฮ่องเต้ได้ถึงลำดับที่สาม คือตำแหน่งทำฮวย* ส่วนฝ่ายบู้ เขา
เชี่ยวชาญวิชามัดจนชาวยุทธจักรมอญอาแก่เขาว่า “มีดบินของลี้น้อย มิเคย
พลาดเป้า”

นางเป็นอดีตของเขา นานหลายปีตั้งแต่เขาจากบ้านออกนอกแผ่นดิน
ใหญ่ และไม่มีพันธะ เขาไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่นใด

อุปสรรคความรักของเขาก็คือตัวเขาเอง!

* การสอบตำแหน่งบัณฑิตของจีน อันดับหนึ่งคือ จอหงวน อันดับสองคือ ปางัง อันดับ
สามคือ ทำฮวย

นานปีมาแล้ว ขณะเดินทางผ่านพื้นที่แห่งหนึ่ง เขาถูกคัศรูกลุ่มรุมทำร้าย เขาต่อสู้เต็มที่แต่ไม่อาจต้านกำลังศัตรูจำนวนมากได้ ชายแปลกหน้าคนหนึ่งเข้ามาช่วย ต่อสู้ขับไล่ศัตรู และพาเขาหนีรอดมาได้ ทั้งสองกลายเป็นพี่น้องร่วมสาบาน

เขาแนะนำให้เพื่อนใหม่รู้จักลิ้มชิม ไม่นานต่อมา เพื่อนใหม่บอกเขารักนาง เขาสละหญิงคนรักของตนให้กับเพื่อน เพื่อทดแทนบุญคุณที่ช่วยชีวิตเขา

ในเมื่อสามารถสละนางคนรักให้เพื่อนได้แล้ว ไยจึงเก็บบ้านไว้เล่า? เขายกบ้านของเขาให้ทั้งสองเป็นของขวัญวิวาท แล้วจากบ้านไปร่อนเร่อยู่ภายนอก

แต่ไฟรักในใจของเขายังไม่เคยมอดไหม้ บางครั้งเขานึกเสียใจที่กระทำเช่นนั้น แต่เรื่องผ่านไปแล้ว ไม่อาจแก้ไขใด ๆ ได้

อาจมีแต่คนโง่เท่านั้นที่กระทำเรื่องโง่ ๆ เช่นนี้ ไซ้... เขาเป็นคนโง่!
ความรักทำให้คนโง่

รถม้าเดินทางต่อไป

เสียงโอดดังขึ้นขณะที่เขาหยิบไม้เปล่าท่อนใหม่ขึ้นมา จรดมีดสั้นบนท่อนไม้ แล้วเริ่มต้นสลัก

ไม้ท่อนใหม่ นางคนเดิม...

ตอชิงเจียนเคอะอุ้งเจียน

(多情劍客無情劍,

ฤทธิ์มีดสั้น, 1968)

นวนิยายโดย โก้วเล้ง